

πέρα

πέρα, επίρρ. [*<αρχ. πέρα(ν)*], πέρα. **1.** σε μέρος που είναι συνήθως μακριά από το σημείο του ομιλούντος: «πρέπει να πας πέρα στην άλλη γειτονιά για να βρεις περίπτερο ανοιχτό». **2.** απέναντι: «πήγαμε βόλτα με τη βάρκα στην πέρα ακτή». **3.** (για χρονικό ή τοπικό προσδιορισμό) μετά: «θα είμαι στο σπίτι πέρα από τις οκτώ || θα προχωρήσεις ευθεία και στο πρώτο δρομάκι πέρα απ' την κολόνα θα στρίψεις δεξιά». (Ακολουθούν 39 φρ.)·

- απ' τ' Αι-Γιωργιού και πέρα, δώσ' του φουστανιού σου αέρα, βλ. λ. φουστάνι·

- από δω και πέρα, βλ. λ. [εδώ](#)·

- από δω και πέρα αρχίζουν τα δύσκολα, βλ. λ. δύσκολος·

- από κει και πέρα, βλ. λ. [εκεί](#)·

- από πέρα, από μακρινή απόσταση, από μακριά: «από πέρα ακούστηκε το σφύριγμα του τρένου, που πλησίαζε στο σταθμό»·

- βγαίνω πέρα, αντεπεξέρχομαι στις οικονομικές μου υποχρεώσεις και γενικά στις δυσκολίες της ζωής, καταφέρνω και ζω κάπως καλά: «ευτυχώς μου 'πεσε μια μικρή κληρονομιά και βγαίνω πέρα, γιατί αλλιώς ήμουν για κλάματα»·

- βγαίνω στην πέρα μπάντα, βλ. λ. μπάντα·

- για τα παρά πέρα, βλ. φρ. για τα παραπέρα, λ. παραπέρα·

- δε βγαίνω πέρα, δεν μπορώ να αντεπεξέλθω στις οικονομικές μου υποχρεώσεις και γενικά στις δυσκολίες της ζωής: «δεν μπορώ να σου δώσω τα λεφτά που μου ζητάς, γιατί με την αναδουλειά που έπεσε δε βγαίνω πέρα»·

- δε βλέπει πέρα απ' τη μύτη του, βλ. λ. μύτη·

- δεν τα βγάζω πέρα, **α.** δεν έχω τη δυνατότητα να φέρω σε πέρας μια δύσκολη δουλειά, υπόθεση, ή να νικήσω κάποιον αντίπαλό μου σε δυναμική ή άλλη αναμέτρηση: «την άφησα εκείνη τη δουλειά, γιατί δεν μπορούσα να τα βγάλω πέρα || δε μαλώνω μ' αυτόν τον άνθρωπο, γιατί δεν τα βγάζω πέρα μαζί του». **β.** δεν μπορώ να αντεπεξέλθω στις οικονομικές μου υποχρεώσεις και γενικά στις δυσκολίες της ζωής: «αν συνεχιστεί αυτή η αναδουλειά, αυτό το μήνα δεν τα βγάζω πέρα». (Λαϊκό τραγούδι: *κοίτα, βρε Αθηναίισσα, τα κόλπα σου μην κάνεις, με μένανε που έμπλεξες, βρ' αμάν, αμάν πέρα δε θα τα βγάλεις*)·

- εδώ πέρα, βλ. λ. [εδωπέρα](#)·

- είναι πέρα νυχτωμένος, βλ. λ. [νυχτωμένος](#)·

- ένα μήλο την ημέρα το γιατρό τον κάνει πέρα, βλ. λ. γιατρός·

- κάνω πέρα, **α.** παραμερίζω, αποτραβιέμαι, απομακρύνομαι: «μόλις είδα πως άρχισαν να μαλώνουν, έκανα πέρα». (Λαϊκό τραγούδι: *βρε μάγκα, σπάσε και **κάνε πέρα**, δε σε γουστάρω, δε σ' αγαπώ· άσε τα λούσα και τη φοβέρα κι εγώ μαζί σου δεν περπατώ // **κάν 'τε πέρα** να περάσω, κάν 'τε πέρα να διαβώ, μην τα κάνω όλα λίμπα, μην τα κάνω ρημαδιό*). **β.** αποτραβιέμαι από κάποιον ή κάποιους, διακόπτω τις επαφές μου: «μόλις κατάλαβα ότι ήταν παλιόπαιδα, έκανα πέρα απ' την παρέα τους». (Λαϊκό τραγούδι: *μια γυναίκα σε φέρνει βόλτα και σ' έχει κάνει να κλαις, **κάνε πέρα**, γυναίκες θα 'βρεις να σ' αγαπήσουν πολλές*). **γ.** απομακρύνω κάτι από τη θέση στην οποία βρίσκεται: «κάνε πέρα αυτό το βάζο, γιατί θα 'ρθουν τα παιδιά και μπορεί να το σπάσουν»· βλ. και φρ. *τον κάνω πέρα*·

- κάνω κατά πέρα, βλ. φρ. κάνω καταπέρα, λ. καταπέρα·

- *κάνω παρά πέρα*, βλ. φρ. *κάνω παραπέρα*, λ. *παραπέρα*.
- *κάνω πιο πέρα*, βλ. φρ. *κάνω πέρα*.
- *λίγο πιο πέρα*, σε μικρή απόσταση από το σημείο στο οποίο βρίσκεται ο ομιλητής: «πήγε λίγο πιο πέρα, γιατί του 'τυχε κάποια δουλίτσα, και θα ξανάρθει σύντομα».
- *πάω πέρα*, βλ. φρ. *κάνω πέρα*. (Λαϊκό τραγούδι: *βρε μάγκα, σπάσε και **πάνε πέρα**, δε σε γουστάρω, δε σ' αγαπώ, άσε τα λούσα και τη φοβέρα κι εγώ μαζί σου δεν περπατώ*).
- *πέρα από...*, πιο μακριά από το σημείο που αναφέρει ο ομιλητής: «το χωριό που ζητάς βρίσκεται πέρα απ' αυτό το βουνό || δε θα φύγεις πέρα απ' το σπίτι, αν προηγουμένως δεν κάνεις τα μαθήματά σου».
- *πέρα από κάθε αμφιβολία*, βλ. λ. [αμφιβολία](#).
- *πέρα από το δέον ή πέρα του δέοντος*, βλ. λ. [δέον](#).
- *πέρα βρέχει*, δεν προσέχω, προσποιούμαι τον αδιάφορο, κάνω πως δεν καταλαβαίνω, μου είναι αδιάφορο, δε με νοιάζει, δε δίνω σημασία: «εγώ σου μιλάω κι εσύ πέρα βρέχει || εδώ ο κόσμος χάνεται κι αυτός πέρα βρέχει». (Λαϊκό τραγούδι: *στο σεράι δάκρυ τρέχει, στην καλύβα **πέρα βρέχει**, ευτυχία και παράς δεν πάν' μαζί*).
- *πέρα για πέρα*, εντελώς, τελείως, υπερβολικά: «είσαι πέρα για πέρα βλάκας || έχεις πέρα για πέρα λάθος || είσαι πέρα για πέρα εκτός θέματος» βλ. και φρ. *πέρα ως πέρα*.
- *πέρα δώθε*, **α.** εδώ και εκεί: «όλη τη μέρα γύριζε πέρα δώθε». **β.** επαναλαμβανόμενη απομάκρυνση και επιστροφή στο ίδιο σημείο: «όλο το βράδυ πήγαινε πέρα δώθε έξω απ' το μπαρ περιμένοντας η καημενούλα να βγει ο άντρας της».
- *πέρα ως πέρα*, **α.** εντελώς, ολοκληρωτικά: «είσαι πέρα ως πέρα εκτός θέματος || είναι πέρα ως πέρα κατεστραμμένο». (Λαϊκό τραγούδι: *ντυμένο σε προσέχουνε κι όλοι κοντά σου τρέχουνε! Σαν παλιώσουν **πέρα ως πέρα**, δε σου λένε καλημέρα!*). **β.** από τη μια πλευρά έως την άλλη: «η δυνατή του φωνή ακούστηκε πέρα ως πέρα στον κάμπο» βλ. και φρ. *πέρα για πέρα*.
- *πήγε κατά πέρα*, βλ. φρ. *πήγε καταπέρα*, λ. *καταπέρα*.
- *τα βγάζω πέρα*, **α.** τα καταφέρνω σε μια δύσκολη δουλειά, υπόθεση ή με ένα δυνατό αντίπαλο: «μου 'πεσε μια πολύ δύσκολη δουλειά, αλλά ευτυχώς, προς το παρόν, τα βγάζω πέρα || δε μαλώνω μαζί του, γιατί δεν μπορώ να τα βγάλω πέρα». (Λαϊκό τραγούδι: *ο πλάστης, όπου είχε και τα μέσα, με τη γυναίκα είχε μια μέρα παιδευτεί· εγώ, ο δόλιος, πώς θέλ' να **τα βγάλω πέρα**, που είμαι ένας μικρός πάνω στη γη;*). **β.** αντεπεξέρχομαι στις οικονομικές μου υποχρεώσεις και γενικά στις δυσκολίες της ζωής, καταφέρνω και ζω κάπως καλά: «αυτόν το μήνα τα βγάζω πέρα, αλλά, αν συνεχιστεί η αναδουλειά, δεν ξέρω τι θα κάνω || είναι δύσκολη η ζωή σε μια μεγαλούπολη, αλλά, ευτυχώς, τα βγάζω πέρα». (Λαϊκό τραγούδι: *σ' ένα μικρό φτωχόσπιτο σπούδαξα νύχτα μέρα και έμαθα μες τη ζωή πώς να **τα βγάζω πέρα***).
- *τα φέρνω πέρα*, βλ. συνηθέστ. *τα βγάζω πέρα*.
- *την κάνω πέρα*, διαλύω τον ερωτικό δεσμό που έχω μαζί της: «κάθε φορά που ακούω γκόμενα να μου μιλάει για γάμο, την κάνω πέρα».
- *το βρήκα πιο πέρα*, ήρθα μετά από καιρό αντιμέτωπος με κάποια κατάσταση, ιδίως όχι επιθυμητή: «όλο το καλοκαίρι δεν άνοιξα βιβλίο αλλά το βρήκα πιο πέρα, γιατί δεν πέρασα στις εξετάσεις». (Λαϊκό τραγούδι: *έννοια σου και θα **τα βρεις πιο πέρα**, όταν θα με ψάχνεις νύχτα μέρα*).
- *τον βρήκα πιο πέρα*, ήρθα αντιμέτωπος μετά από καιρό με κάποιον, που για κάποιο λόγο απέφευγα να συναντήσω, να αντιμετωπίσω: «επειδή δεν του 'χα φερθεί καλά δεν ήθελα να τον συναντήσω, όμως τον βρήκα

πιο πέρα διευθυντή στο εργοστάσιο που είχα πιάσει δουλειά»·

- τον κάνω πέρα, **α.** τον διώχνω από τη δουλειά μου, από την επιχείρησή μου: «μου δημιουργούσε συνέχεια προβλήματα στο εργοστάσιο με τα συνδικαλιστικά του και τον έκανα πέρα». **β.** (για γυναίκες) διαλύω τον ερωτικό δεσμό που έχω μαζί του. (Λαϊκό τραγούδι: μην ξαναπερνάς, μην ξαναρωτάς, **σ' έχω κάνει πέρα** και πια δε με κρατάς!). **γ.** (γενικά)παύω να τον κάνω παρέα, τον παραμερίζω: «επειδή, όπου πηγαίναμε, δημιουργούσε φασαρίες, τον έκανα πέρα»·

- τραβιέμαι πέρα, απομακρύνομαι, αποτραβιέμαι, παραμερίζω: «κάθε φορά που βλέπω καβγά, τραβιέμαι πέρα || τραβήξου λίγο πέρα για να καθίσω κι εγώ»·

- τραβώ κατά πέρα, βλ. φρ. τραβώ καταπέρα, λ. καταπέρα·

- τραβώ πάρα πέρα, βλ. φρ. τραβώ παραπέρα, λ. παραπέρα·

- τραβώ πέρα, βλ. συνηθέστ. τραβιέμαι πέρα.

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας